

die Pioniershuis, die Sammy Marks-Museum, die Pierneef-Museum, die Willem Prinsloo-Museum en die Melrosehuis-Museum, asook die Erasmuskasteel met die twee pioniershuise op die terrein en die begraafplaas aldaar.

"U word van harte bedank vir u samewerking en hierdie blyk van waardering - 'n goue medalje van die Stigting Simon van der Stel op die veertigste verjaarsdag van die Genootskap Oud-Pretoria! In Pretoria is daar nog talle geboue wat bewaar, gerestoureer en as gedenkwaardighede verklaar moet word; ons werk daartoe, ons het u hulp verder baie nodig."

Die erepenning is oorhandig op die jaarvergadering van die Stigting Simon van der Stel te Potchefstroom op 9 September 1988.

Die voorsy van die goue erepenning wat deur die Stigting Simon van der Stel te Potchefstroom op 9 September 1988 aan die 40-jarige Genootskap Oud-Pretoria oorhandig is; die voorsy toon die Stigting se wapenskild.

Foto: T.E. Andrews

VEERTIG JAAR "GENOOTSKAP OUD-PRETORIA" (2)
DIE TYDPERK 1958-1968

deur Kol. Dr. Jan Ploeger

"Onder diegene wat hulle in die afgelope tyd daadwerklik beywer het vir die bewaring van die historiese Kerkplein-geboue mag ons egter nie vergeet of uit die oog verloor nie dat die twee organisasies wat die akker voorberei en die saad gesaai het waarvan ons op 26 Julie 1975 die ryke oes ingesamel het, die Genootskap Oud-Pretoria en die Stigting Simon van der Stel was, eersgenoemde plaaslik vanaf 1948 en laasgenoemde gedurende die afgelope aantal jare en met nasionale steun."

H.M. Rex: "Pretoriana", Kroniek van die Wesfasade, p.9.¹⁾

'n Mens vra jou af waarom alles so jammerlik misluk het. Miskien was daar nie genoeg daadwerklikheid om die ideale van Dr. Punt te steun nie. Dit sal nie help om die vinger na dié of daardie te wys nie. Almal het skuld daaraan: die Stadsraad, die Provinsie, en Departement van Onderwys, Kuns en Wetenskap en seker ook die Genootskap Oud-Pretoria self. Pretoria het 'n kultuurmonument armer geword."

Prof. Dr. F.J. du Toit Spies oor die Bras Pereira-huis, p.29.²⁾

1. Die tiende bestaansjaar (1958).

Op die algemene vergadering wat op 24 Maart 1958 in die Culemborg-hotel gehou is, is uitvoerig by die betekenis van die tiende bestaansjaar van die Genootskap stilgestaan. Sy Edele burgemeester, raadslid B. van Tonder, het die jubilerende Genootskap gelukgewens en die vereniging aangemoedig om hom vir die geskiedenis te bly beywer en die forte van Pretoria te beskerm.

Prof. Dr. S.P. Engelbrecht het 'n lesing oor Pretoria voor 1872 gehou en die bekende argitek, mnr. Norman Eaton, het 'n pleidooi gelewer om, met die oog op die toekomstige ontwikkeling van Pretoria, die praktiese met die estetiese te verenig. Die slotsom van sy betoog was

"dat Pretoria wonderlike moontlikhede het en een van die mooiste stede in Suid-Afrika kan word; maar dan moet die verantwoordelike persone bereid wees om onmiddellike wins daarvoor op te offer."³⁾

Verder is in beginsel besluit om 'n herdenkingsbord te laat vervaardig deur mev. Wilson. Mej. J.H. Davies, Dr. W.J. de Kock en mnr. Norman Eaton sou oor die ontwerp besluit.⁴⁾

Met betrekking tot naamgewing is besluit dat op versoek van die burgemeester, die busroete Mainstraat na Elandspoort

verdoop word. Die Genootskap se voorstel om die naam Zandfontein aan die nuwe begraafplaas te gee, is deur die stadsraad aanvaar.⁵⁾

2. Die bestuursvergadering van 19 September 1958.

Op dié vergadering is o.m. besluit om die Spoorweë te versoek om die naam Elandspoortbrug by 'n bepaalde brug te laat aanbring.

3. Die jaarvergadering van 26 November 1958.

Op hierdie vergadering is o.m. die volgende bestuur verkies: Dr. W.H.J. Punt (voorsitter), Dr. G. von W. Eybers (onder-voorsitter), prof. Dr. F.J. du Toit Spies (sekretaris), mnr. G. Rissik (penningmeester), mnr. (later: prof. Dr.) A.M. Davey (argivaris), mnr. (later: Dr.) H.M. Rex (redakteur), mnr. (later: prof. Dr.) J.M.H. van Aardt (sakebestuurder). Lede: mnr. J.F. Preller, mej. J.H. Davies, Dr. V. Fitzsimons, mnr. S.F. Naudé.⁷⁾

Op hierdie vergadering is die jongste jaarverslag ter tafel gelê. Die Genootskap het oor 170 lede, waaronder vyf skole en vyf lewenslede, beskik. Vir die gebruiklike tuinwedystryd het dertien skole ingeskryf.⁸⁾

4. Bestuursvergaderings, die jaarvergadering van 1959.

Die volgende bestuursvergaderings is op 1 Mei 1959 en 4 September 1959 gehou. Op die eersgenoemde vergadering het mnr. H.M. Rex geprotesteer teen die voorgenome afbreek van genl. P.J. Joubert se eertydse woning. Ook het die Smutshuis en die op te rigte opelugmuseum ter sprake gekom.⁹⁾

Die jaarvergadering is op 29 Oktober 1959 gehou. Dr. G. von W. Eybers het die voorsitterstoel oorgeneem nadat Dr. W.H.J. Punt redes verstrek het waarom hy nou nie weer beskikbaar kon stel as voorsitter van die Genootskap nie. As ondervoorsitter is mej. J.H. Davies, as sekretaris Dr. J.M.H. van Aardt, as penningmeester mnr. G. Rissik en as redakteur van "Pretoriana" mnr. H.M. Rex aangewys. Mnr. J.F. Preller, N.A. Coetzee en Dr. W.J. de Kock is as lede verkies.

Dr. Punt het die vergadering oor die moordplek in verband met die Van Rensburgtrek toegesprek. Daarna het mej. Davies en prof. Dr. F.J. du Toit Spies hulde aan die skeidende voorsitter van die Genootskap (1948-1959) gebring. Dr. Punt se dryfkrag, energie en belangstelling in die verlede is geloof en sy selfopofferende diens gewaardeer.¹⁰⁾

5. Die jaar 1960.

Op die volgende bestuursvergadering wat op 26 Februarie 1960 gehou is, is o.m. aandag gewy aan 'n opelugmuseum, die Smutshuis, die vertrek van Dr. W.J. de Kock en "Pretoriana".

As nuwe lede het mnr. T.E. Andrews, mev. V. Lodder, Dr. A. Kieser, Dr. J. Lion-Cachet en mnr. Nimmo Law toegetree.¹¹⁾ Verder is besluit om 'n uitgawe van "Pretoriana" aan die komende Unie-fees (1910-1960) te wy.¹²⁾

Die "Feesuitgawe" van "Pretoriana" het 'n paar bydraes wat aan die Uniewording gewy is, o.m. prof. Dr. F.J. du Toit Spies, "Pretoria se Eerste Uniedag", en prof. A.L. Meiring se bydrae oor die Uniegebou. Verder bevat die besondere uitgawe 'n aantal artikels oor verskillende aspekte van die verlede van Pretoria vanaf 1 Mei 1860, dié dag waarop die regering sy kantore van Potchefstroom na Pretoria verplaas het.¹³⁾ Dr. W.H.J. Punt het 'n woord van waardering aan prof. Dr. F.J. du Toit Spies opgestel wat ruim 10 jaar as sekretaris van die Genootskap gedien het (pp.5-6).

Op die bestuursvergadering van 6 Mei 1960 is o.m. gerapporteer dat die Bras Pereira-huis nie onmiddellik gesloop sou word nie.¹⁴⁾ Tewens is besluit om die algemene vergadering op 7 Junie 1960 te hou. Sprekers sou by dié geleentheid optree (adv. A.A. Roberts, mnre. C.A. Cilliers, Hansie Kleynhans, mev. Marais). "Pretoriana" se feesuitgawe is met voldoening en trots ontvang en die parkeer- en verkeersplan het heftige teenstand in die vergadering ondervind. Verder is aandag aan die opelugmuseum en die aanbring van naamplaatjies op geboue gewy. Mnr. (later: prof. Dr.) Davey het mnr. (later: Dr.) H.M. Rex as redakteur opgevolg, terwyl laasgenoemde sy werk as onder-redakteur voortgesit het.¹⁵⁾ Op die algemene vergadering van 7 Junie 1960 is o.m. aandag aan die opelugmuseum en stadsbeplanning gewy. In laasgenoemde geval het 'n afvaardiging van die Genootskap sy opwagting by die stadsraad gemaak en is uitdruklik gevra dat ou en historiese betekenisvolle plekke in die proses van die aanleg van deurpaaie geëerbiedig moet word. Die stadsraad het te kenne gegee dat die lede hierdie aangeleentheid goedge-sind is.

Dr. J.J.N. Cloete van die Universiteit van Pretoria het reeds in die verlede die planne insake stadsbeplanning bestuur en die Genootskap se bestuur het op die bestuursvergadering van 17 Augustus 1960 besluit om dié studie ter hand te neem, dan voorstelle aan Dr. Cloete te verstrek wat o.m. die skoonheid, karakter en historiese aspekte van Pretoria betref, en dan 'n afvaardiging na die Provinsiale Administrasie te stuur. Lede sou wees Dr. G. von W. Eybers, Dr. W.H.J. Punt, argitek Wepener, Dr. J.J.N. Cloete en sekretaris Dr. J.M.H. van Aardt.

Verder het straatname in Lukasrand ter sprake gekom. Die gedagte is uitgespreek dat daar eenvormigheid vir straatbenamings in nuwe stadsuitbreidings behoort te wees.¹⁶⁾

Op 6 Oktober 1960 is o.m. by straatname, gedenkplate, die skooltuinkompetisie, die redding van dokumente in die Bras Pereira-huis deur mnr. Davey en die naam Atteridgeville van ge-

dagte gewissel. Mnr. J.D. Bodel het as sekretaris van dié bestuursvergadering opgetree.¹⁷⁾

Die jaarvergadering van 1960 is op 3 November 1960 gehou.¹⁸⁾ Die voorsitter het die goeie samewerking met die stadsraad beklemtoon. Daarna het die op te rigte opelugmuseum, sowel as die Bras Pereira-huis onder bespreking gekom. Dié huis sou op die terrein van die opelugmuseum herbou word.

Die nuwe bestuur is soos volg saamgestel: Dr. G. von W. Eybers (voorsitter), mnr. Norman Eaton (onder-voorsitter), G. Rissik (penningmeester), A.M. Davey (redakteur), H.M. Rex (onder-redakteur), maj. (later: lt.-genl.) H. de V. du Toit. (argivaris), T.E. Andrews (sakebestuurder) en J.D. Bodel (sekretaris). Lede: Dr. N.A. Coetzee, Dr. W.H.J. Punt, Dr. J.J.N. Cloete, Dr. T.S. van Rooyen en mnr. J.F. Preller. Vervolgens het Dr. L.E. Codd 'n leersame lesing oor die bewaring van ons inheemse plantegroei gelewer.¹⁹⁾ Pretoria se Fonteinedal was vroeër die tuiste van vaderlandswilgers en witstinkhout en die dorp was o.m. bekend om sy vrugtebome en rose. Die spreker het vervolgens o.m. melding van Pretoria se Wonderboom en die nasionale botaniese tuin gemaak.

Op 7 Desember 1960 is 'n noodvergadering in verband met die Bras Pereira-huis (Fountain Lodge) gehou.²⁰⁾ Met die oog op die oordrag van die huis (19 Desember 1960) en die beoogde slooping om plek te maak vir 'n parkeerterrein, is o.m. besluit dat die bedreigde woning gered kon word. Mnr. Eaton se firma sou opmetings verrig en fotografiese materiaal insamel om, in geval van slooping, tot heropbou te kan oorgaan. Meubels sou deur die Transvaalse museum bewaar word, maar verder is geen besluite geneem nie. Die notule openbaar 'n gees van onsekerheid.

Terloops kan hier vermeld word dat die notule van 27 Junie 1961 melding maak van die feit dat die stadsraad wil weet wanneer die Bras Pereira-huis verwyder kan word. Die voorsitter het voorgestel dat die slooping, hangende die besluit van die Minister van Onderwys, Kuns en Wetenskap, uitgestel moet word.²¹⁾

6. Verdere verwickelinge in verband met die Bras Pereira-huis, "Overvaal", Kerkplein (1961).

Op die bestuursvergadering van 10 Februarie 1961 is, in verband met deurgangspaaie verklaar dat die stadsraad en die Provinsiale Administrasie nie op briewe van die Genootskap gereageer het nie. Die terrein van die opelugmuseum (Fonteinedal, by die Voortrekkermonument) en die onmoontlikheid dat die Meesterbouersvereniging die afbreek van die Bras Pereira-huis kon onderneem, het die uitvoering van planne in verband met die reeds genoemde huis weer eens belemmer.²²⁾

Op die bestuursvergadering van 26 Julie 1961 is die begerde van die Transvaalse Provinsiale Administrasie, nl. dat

die Administrasie graag 'n geskiedenis van "Overval", die Administrateurswoning, wou hê, bespreek. Dr. Wm. Nicol het die voorstel geopper na aanleiding van die gepubliseerde ampswoning van die Kaaplandse administrateur "Leeuwenhof". Mnr. J. van Veyeren het namens die Provinsiale Administrasie met die Genootskap onderhandel. Dr. W.H.J. Punt het die skrywer van hierdie oorsig voorgestel en op 1 Augustus 1961 is verklaar dat Dr. Ploeger gewillig was om die werk aan te pak.²³⁾

Straatname vir Mountain View is bespreek en besluit is om 'n lys aan die stadsraad te stuur.

Die jaarvergadering is op 21 November 1961 gehou. By dié geleentheid is o.m. vermeld dat planne van die Bras Pereira-huis deur mnr. Norman Eaton opgestel en foto's geneem was. Die naam "Wes-Mootskool" is deur die Genootskap voorgestel en deur die skoolkommissie aanvaar. Tewens het die Genootskap die herbegraving van lt. dr. Hermanus Jacob Coster (1865-1899) gereël. Mnr. P. Roelf Botha het die vergadering oor 'n nuwe voorkoms van Kerkplein toegesprek. Mnr. P.F. Coetzee se toespraak "Die Opelugmuseum te Arnhem" is deur mnr. P. Westra voorgelees. Dr. T.S. van Rooyen het sy gedagtes oor die onderwerp "Dieper waardes uit ons verlede - faktore wat die geskiedenis bepaal" laat gaan.²⁴⁾

Daarna het die onderwerp "Die aandeel van die Stadsraad in die bewaring van die stad se skatte" onder bespreking gekom. Daar is voorgestel dat die Genootskap in die stadsraadsverkieping van 1962 dié kandidate steun wat onderneem om hulle vir die bewaring van Pretoria se historiese skoonheid en geboue te beywer.

Die volgende bestuur is verkies: Dr. G. von W. Eybers (voorsitter), mnr. Norman Eaton (onder-voorsitter), mnr. A.M. Davey (sekretaris), mnr. G. Rissik (penningmeester), Dr. N.A. Coetzee (argivaris), mnr. H.M. Rex (redakteur "Pretoriana") en mnr. T.E. Andrews (assistent-redakteur, sakebestuurder). Lede: Dr. W.H.J. Punt, Dr. J.J.N. Cloete, mnr. J.F. Preller, Dr. T.S. van Rooyen.

7. Bestuursvergadering, jaarvergadering (1962).

Op die bestuursvergadering van 12 Februarie 1962 is verneem dat die burgemeester die stad se beplanningskema sal verduidelik. Die Bras Pereira-huis staan nog, maar moet voor 30 Junie 1962 gesloop word. Die Genootskap se komitee het 'n versoek aan die Sekretaris van Onderwys, Kuns en Wetenskap gestuur om geldelike steun van R2 000,00 te verkry om die huis te sloop en in die voorgestelde opelugmuseum her op te rig. In verband met die opelugmuseum is besluit dat die museumterrein by die Fonteine behoue moet bly.

Mnr. Rex het vir die bewaring van Wierdabrug en die plasing van 'n gedenkplaat aan die brug gepleit. In verband met

die Harmoniebrug het die stadsklerk berig dat gedeeltes van dié NZASM-brug sal bly bestaan. Verder is 'n pleidooi gelewer om die nuwe spoorwegbrug te Harmonie die naam Elandsportbrug te gee.

Die tuinskild is deur die Rachel de Beerskool gewen.²⁵⁾

'n Besondere algemene vergadering het op 23 Februarie 1962 gevolg om die ontwikkelingsplanne van die binnestad, veral Kerkplein, te bespreek.

Burgemeester T. Janse van Vuuren het die stadsraad se beleid verduidelik en verskeie lede van die Genootskap het die woord gevoer. Die voorsitter het, aldus die notule, verklaar:

"One should look ahead and, where necessary, make adjustments so as to permit of development."²⁶⁾

Op die bestuursvergadering van 9 Augustus 1962 het die voorsitter voorgestel dat die Minister van Onderwys, Kuns en Wetenskap versoek word om 'n deputasie te woord te staan wat die noodsaaklikheid van die daarstelling van 'n nasionale opelugmuseum op Pretoria bepleit.

In verband met die Bras Pereira-huis het die sekretaris meegedeel dat die Transvaalse Provinsiale Raad, kragtens 'n wet van 1945, verbied word om uitgawes vir sloping en heroprigting van die betrokke huis te magtig.

Dr. W.H.J. Punt het, met betrekking tot Kerkplein, die moontlikheid van gesamentlike optrede deur die Genootskap, die Historiese Monumente-Kommissie, die Stigting Simon van der Stel en 'n groep plaaslike argitekte, geopper. Dr. Punt is uitgenooi om te vra dat verteenwoordigers van genoemde organisasies en die groep hulle voorstelle verduidelik.

Die Genootskap spreek hom uit teen toekening van grond in oop gedeeltes van Groenkloof en in die Fonteinedal ten weste van die pad na Delmas. Die stadsraad sal Wierda in verband met die toekening van 'n straatnaam in gedagte hou. Dr. W.H.J. Punt en Dr. F.C.L. Bosman het 'n gunstige verslag oor die geskiedenis van "Overvaal" voorgelê. Die werk nader voltooiing.²⁷⁾

Op die bestuursvergadering van 18 September 1962 het mnr. Andries Snyman en prof. A.L. Meiring die resultate van hulle onderhoud met minister Marais Viljoen oor die opelugmuseum aan die vergadering meegedeel. Die minister was, aldus die verslaggewers, die gedagte aan 'n nasionale opelugmuseum goedgesind, maar die uitvoering sou moes oorstaan in verband met oorweging ten opsigte van die begroting.

Met betrekking tot die Bras Pereira-huis se sloping het die stadsraad R50,00 beskikbaar gestel. Reëlins moes met mnr. Naudier (firma Zijlstra) of mnr. Beetge getref word en die afbreekmateriaal sou op die perseel bewaar word. In verband met die toekoms van Kerkplein is die Pretoriase Forum in die lewe geroep. Die Forum sou van die Genootskap se standpunt verwittig word.²⁸⁾

Die volgende bestuursvergadering is op 12 November 1962 gehou. Meegedeel is dat die Bras Pereira-huis byna gesloop was en dat die materiaal op 'n erf aan die suidekant van Skinnerstraat bewaar sou word tot tyd en wyl die opelugmuseum opgerig sou word.

Op die jaarvergadering van 12 November 1962 het mnr. F.J. Wepener oor probleme van bewaring in die moderne lewe gepraat. Dr. Punt het die aandag daarop gevestig dat daar byna niks in Pretoria oor is om te bewaar nie en dat daar min geproklameerde monmente in die stad is.

Na die pouse het prof. Otto Klar oor die ontwikkeling van die moderne kuns gepraat en vervolgens is die volgende nuwe bestuur verkies: Dr. G. Eybers (voorsitter), Dr. T.S. van Rooyen (onder-voorsitter), mnr. G. Rissik (tesourier), Dr. J.M.H. van Aardt (sekretaris), mnr. T.E. Andrews (assistent-sekretaris), mnr. H.M. Rex (redakteur), Dr. N.A. Coetzee (argivaris). Lede: mnr. F.J. Wepener, Dr. W.H.J. Punt, Dr. J.J.N. Cloete, mnr. A.M. Davey en mnr. J.H. Mienie.²⁹⁾

8. Gedenkplate, die grondwethersiening, die wapen (1963).

Op die bestuursvergadering van 12 Februarie 1963 het mnr. H.M. Rex as sekretaris opgetree. Die laerskool Tuine het die eerste prys in verband met die skooltuinwedstryd behaal en die stadsraad het besluit om geld vir gedenkplate in die volgende begroting te oorweeg. Die Genootskap sou die bewoording opstel. Verder is bespreek: Die hersiening van die grondwet van die Genootskap, die ontwikkeling van die Fonteinedal oos van die Delmaspad en die opelugmuseum. Besluit is om die Genootskap se argief aan die Staatsargief oor te dra. Voorgestel is om Parlementstraat in Wierdastraat te verander en die herbenaaming aan die stadsraad voor te lê.³⁰⁾

Op die volgende bestuursvergadering (9 April 1963) is o.m. drie nuwe pryse in verband met die skooltuinwedstryd ingestel. Wat die te stigte opelugmuseum betref, was daar slegs geringe vordering te bespeur. Die onthulling van 'n gedenkplaat aan die voormalige Staatsmodelskool is op 23 Mei 1963 bepaal. Besluit is dat Dr. Eybers namens die Genootskap 'n toespraak sou hou. Die vraag is gestel of die Genootskap se wapen geregistreer was of nie.³¹⁾

Die volgende bestuursvergadering is op 4 Junie 1963 gehou. Bespreek is o.m. die gedenkplate, die ontwerp-grondwet en die opelugmuseum. In laasgenoemde verband is aangekondig dat die adjunk-minister van Onderwys, Kuns en Wetenskap aangekondig het dat die regering die oprigting van 'n opelugmuseum naby die Voortrekkermonument in beginsel goedgekeur het. Die kabinet kan ewenwel, weens te veel ander geldelike verpligtings, nie nou geld daaraan spandeer nie. In verband met die begroting van 1964/1965 sal dit weer oorweeg word.

Die Genootskap se wapen was nie geregistreer nie. Staats-heraldikus Dr. C. Beyers het verklaar dat die "huis" op die wapen heraldies nie aanvaarbaar is nie en dat dit moeilik sal wees om die "huis" te beskryf. Dr. Beyers doen registrasie as 'n kenteken aan die hand. 'n Kenteken laat meer vryheid toe as 'n wapen. Daar is besluit om die bespreking tot die volgende vergadering te laat oorstaan.³²⁾

Op die bestuursvergadering van 6 Augustus 1963 is die ontvangs van R100,00 vir gedenkplate van die stadsraad erken. Die hersaamgestelde, herbewoorde konstitusie het geen kommentaar van kenners laat ontstaan nie. Dr. T.S. van Rooyen het, in verband met die wapen, die vraag gestel of bo twyfel vasgestel kan word dat die Britse "College of Heraldry" jare gelede laat weet het dat die Genootskap se wapen heraldies korrek is.³³⁾

Op 23 Augustus 1963 is 'n ledevergadering gehou. Mnr. W.R. Nel, voorsitter van die skoolkomitee van die Tuine-laerskool, het 'n beker, die Willie Nel-trofee, as die nuwe tweede prys vir die skooltuinwedstryd geskenk. Foto's is deur mnr. en mev. Bartie en mev. L.R. Barness geskenk en Dr. Jan Ploeger het 'n lesing oor "Overvaal, geskiedenis van 'n ampswoning" gehou.³⁴⁾

Op die bestuursvergadering van 8 Oktober 1963 het Dr. W.H.J. Punt verklaar dat die Genootskap se wapen deur mnr. R. Gerard by die firma Bradbury Wilkinson (Engeland) is vervaardig. Die wapen is nie geregistreer nie en dit is die bedoeling om dit nou te laat doen.

Die Voortrekkerbeweging en die Stigting Simon van der Stel sal die opknapping van die Wonderboomfort onderneem, terwyl die restaurasie van die Wesfort in die hande van die stadsraad en die Historiese Monumentekommissie (HMK) is, maar weens gebrek aan fondse stillê.³⁵⁾

Op die bestuursvergadering van 29 Oktober 1963 is deur mnr. E. de V. Stegman verklaar dat hy die Genootskap se ontwerpgrondwet nagesien het. In verband met die opelugmuseum sal die minister van Onderwys, Kuns en Wetenskap versoek word om voorsiening op die nuwe begroting te maak.

In verband met die sloping van geboue om Kerkplein lê 'n gerug rond dat etlike geboue, soos die Nederlandse bankgebou, Café Riche e.a. eersdaags gesloop gaan word. Aan mnr. Rex is gevra om foto's van dié geboue te verkry.³⁶⁾

Die oprigting van die opelugmuseum het nader gekom deurdat die minister van Onderwys, Kuns en Wetenskap die oprigting in beginsel aanvaar het. Dit was die gevoel op die Genootskap se jaarvergadering van 5 Desember 1963. Die wenners van die jaarlikse skooltuinwedstryd was die volgende laerskole: Tuine, Rachel de Beer, Danie Malan (1962); Pretoria-Oos, Rachel de Beer, Die Poort (1963). Die nuwe bestuur het bestaan uit: Dr. G. van W. Eybers (voorsitter), dr. T.S. van Rooyen (onder-voorsitter), mnr. J.H. Minnie (sekretaris), mnr. T.E. Andrews (assis-

tent-sekretaris), mnr. G. Rissik (penningmeester), mnr. H.M. Rex (redakteur), Dr. N.A. Coetzee (argivaris). Lede: Dr. J.J.N. Cloete, prof. Dr. F.J. du Toit Spies, mnr. F.J. Wepener, Dr. W.H.J. Punt.

In verband met die toekoms van Kerkplein het Dr. W.H.J. Punt as hoofspreker opgetree, terwyl mnr. R. Botha die standpunt van die argitektervereniging gestel het. Mnr. J.M. van der Westhuyzen het die mening van die Krugergenootskap toegelig. Besluit is om die burgemeester te vra om 'n advieskomitee oor Kerkplein saam te roep. Die Genootskap se inkomste was R1 668 en die balans op 31 Oktober 1963 R1 179,42.³⁷⁾

9. 'n Lesing oor 'n Belgiese opelugmuseum, die Bras-Pereira-huis, opelugmuseum in Europa (1964).³⁸⁾

Die verrigtings van die Genootskap het in 1964 met 'n lesing oor die opelugmuseum in Limburg (België) begin. Dié lesing is op 29 Januarie 1964, onder beskerming van die Staatsinligtingskantoor en die Genootskap deur goewerneur Dr. L.I.J.H. Roppe aangebied.

Bestuursvergaderings het op 27 Februarie 1964 en 21 Mei 1964 gevolg. Op die laasgenoemde byeenkoms is afskeid geneem van mnr. J.H. Mienie wat na Kaapstad vertrek het.³⁹⁾

Op die bestuursvergadering van 19 Junie 1964 is bevestig dat die Genootskap se wapen nie geregistreer en heraldies nie heeltemal korrek was nie. Dr. Punt het onderneem om registrasie te verkry. Verder is beklemtoon dat die blokhuis op Strubenkop verwaarloos is. Wie is die eienaar? Kan dit opgeknip word?⁴⁰⁾

In die loop van die bestuursvergadering van 21 Augustus 1964 is o.m. vermeld dat die Registrateur van Maatskappye verklaar het dat die wapen van die Genootskap geen ooreenkoms met enige ander wapen toon nie. Daar kan met die registrasie voortgegaan word.

Verder is verklaar dat vir 'n periode van drie jaar 'n verteenwoordiger van die Genootskap op die raad van die Opelugmuseum sal dien. Die reste van die Bras Pereira-huis sal, indien hulle dit wil hê, aan die nuwe stadsraad oorgedra word.⁴¹⁾

Daar is vasgestel dat Strubenkop aan die "Lynnwood Township" behoort. Die bekende Nederlandse bewaringsdeskundige mnr. Ton Koot sal Suid-Afrika besoek. Die Genootskap bied sy dienste in verband met straatname aan die naamgewingskomitee van die stadsraad aan.⁴²⁾

Twee afdrukke van die Genootskap se wapen is, met die versoek of dit heraldies korrek is, volgens 'n besluit op die bestuursvergadering van 18 September 1964 aan die staatsheraldikus voorgelê. Daar is verder besluit om, met die oog op die koste (R35,00-R100,00) met die saak voort te gaan.

Die Opelugmuseum se museumraad het sy eerste vergadering